

Komentari na nacrt novog Zakona o sprečavanju sukoba interesa u institucijama Bosne i Hercegovine

U okviru redovnih aktivnosti praćenja provedbe anti-korupcionih reformi u Bosni i Hercegovini, Transparency International Bosne i Hercegovine (TI BiH) izvršio je analizu prijedloga novog Zakona o sprečavanju sukoba interesa u institucijama Bosne i Hercegovine, te sačinio komentare koji su sadržani u nastavku ovog dokumenta.

Prva primjedba koju TI BiH upućuje nosiocima zakonodavne vlasti u BiH odnosi se na sam proces izrade Zakona koji se odvijao u potpunosti netransparentno. Stoga, kao i imajući u vidu izuzetno nizak nivo kvaliteta predloženog zakonskog rješenja, TI BiH insistira na potrebi održavanja javne rasprave o ovom Zakonu, obzirom da je prijedlog novog Zakona direktno uperen protiv javnog interesa.

Članom 3. (Definicije) nacrt novog Zakona unosi novu kategoriju „javni zvaničnik“ koja ne postoji u važećem Zakonu. Pojam „javni zvaničnik“ objedinjuje pojmove „izabrani zvaničnik“, „nosilac izvršne funkcije“ i „savjetnik“, kao i novu kategoriju „imenovani zvaničnik“. Pod pojmom „imenovani zvaničnik“ se podrazumijeva lice koje je izabrano i imenovano, kao i lice na čiji je izbor ili imenovanje data saglasnost od strane Predsjedništva BiH, domova Parlamentarne skupštine BiH, Vijeća Ministara BiH ili pojedinog ministarstva u Vijeću ministara BiH. Ovo je vrijedan pokušaj da se primjena Zakona nedvosmisleno proširi i na organe uprave i upravne organizacije na nivou Bosne i Hercegovine (direkcije, uprave, kao i institucije koje se finansiraju iz budžeta BiH), s ciljem da se izbjegne problem u tumačenju Zakona. Ono što se u praksi može pokazati kao nedostatak je to što entitetski zakoni i Zakon Brčko distrikta nemaju ovakvo rješenje, zbog čega se u praksi mogu javiti dodatni problemi koji se tiču primjene Zakona. Obzirom da se većina nadležnosti u BiH nalazi na entitetskom nivou vlasti, mogao bi se ponovo javiti problem u utvrđivanju da li je, na primjer, predsjednik uprave Investiciono Razvojne Banke Federacije BiH, čak i imenovani zvaničnik i da li se Zakon odnosi i na njega. U tom smislu Transparency International BiH predlaže da se pod pojmom „imenovani zvaničnik“ smatra i ono lice koje je konkursom došlo do određene pozicije u nekoj instituciji, a u kojoj Vlada vrši funkciju Skupštine (određeni fondovi, zavodi i slično, koji su u 100% državnom vlasništvu). Istina je da će, nakon usvajanja novog Zakona, entiteti i Brčko distrikt BiH imati obavezu da svoje zakone o sukobu interesa usklade sa državnim zakonom, pod uslovom da ovlaštenja za njihovo provođenje prenesu na Centralnu Izbornu Komisiju BiH (CIK BiH) – član 22. prijedloga novog Zakona. Međutim, imajući u vidu aktuelnu političku situaciju u BiH, odnosno probleme koji se javljaju oko prenosa nadležnosti sa entitetskog na državni nivo, kao i činjenicu da je prema trenutno važećim zakonima o sukobu interesa na nivou entiteta i Distrikta Brčko, CIK BiH nadležna za njihovo provođenje na nivou Federacije BiH i Brčko distrikta, ali ne i Republike Srpske, predloženo rješenje bi moglo dovesti do opasne pojave da se identična javna funkcija različito tretira na različitim nivoima uprave, odnosno da se u različitim dijelovima BiH razvijaju sasvim različiti zakonski i institucionalni sistemi koji regulišu sukob interesa. Ukoliko se takva praksa nastavi (kao što je već slučaj kada je u

pitanju RS) ili ukoliko se ona proširi i na druge nivoe uprave, TI BiH će insistirati da se u novim rješenjima obezbijedi određeni prihvatljiv nivo harmonizacije pravila, kako bi se izbjeglo postojanje dvostrukih standarda za javne zvaničnike na različitim nivoima uprave i na taj način eventualno izbjegavanje zakona.

Pored toga, pojam „srodnik“ u nacrtu novog Zakona je uže definisan u poređenju sa važećim Zakonom. Naime, sadašnji Zakon uopšte ne sadrži pojam „srodnik“ već pojam „bliski srodnik“, pod kojim se podrazumijevaju bračni i vanbračni drug, srodnici po pravoj liniji, usvojitelj i usvojenik, srodnici u pobočnoj liniji do trećeg stepena i srodnici po tazbini do drugog stepena. Prijedlog novog Zakona sadrži jednu kardinalnu grešku i ukazuje na nedovoljno poznavanje predlagača Zakona osnovnih pravila za utvrđivanje rodbinskih odnosa, obzirom da se pod pojmom „srodnik“ navode srodnici u „pravoj liniji“, a pod pojmom „bliski srodnik“: dijete, majka i otac, uprkos činjenici da su majka, otac i dijete već srodnici u „pravoj liniji“. Proizilazi da su iste kategorije lica koje su u određenom rodbinskom odnosu sa javnim zvaničnikom, označene i kao „srodnik“ i kao „bliski srodnik“.

Veoma zabrinjavajuće je i to što se djelokrug primjene nacrtu Zakona sužava u odnosu na srodnike, umjesto da se proširuje. Naime, srodnici po pobočnoj liniji se definišu samo do drugog stepena, odnosno odnose se na braću i sestre javnog zvaničnika, dok je u sadašnjem Zakonu ova definicija uključivala srodnike do trećeg stepena. Imajući u vidu tradicionalne društvene odnose u Bosni i Hercegovini koje karakterišu snažne emotivne veze i posebna osjećanja prisnosti, naročito vezanih za srodstvo, TI BiH je stanovišta da se krug pobočnog srodstva treba proširiti do četvrtog stepena pobočne linije kada je u pitanju krvno srodstvo, kako bi se što djelotvornije preveniralo privilegovanje srodnika u dobijanju određenih poslova sa organima vlasti, na primjer vezano za javne nabavke, kao i favorizovanje po drugim važnim pitanjima koja Zakon tretira.

Takođe, u nacrt Zakona bi trebalo ugraditi i određenu formulaciju da i drugi oblici odnosa između javnog zvaničnika i trećih lica budu smetnja za, na primjer, zaključivanje ugovora sa javnim organima, obzirom da je praksa pokazala da i druge relacije (na primjer kumstvo), predstavljaju ozbiljnu prijetnju po nepristrasnost odabira najpovoljnijih ponuđača za javne tendere.

Isti princip važi i za tazbinsko srodstvo, obzirom da se u nacrtu novog Zakona ovo srodstvo svodi samo na prvi stepen (majka i otac bračnog druga), što je nedovoljno i apsolutno neodgovarajuće postojećoj praksi u BiH favorizovanja srodnika i po ovom obliku srodstva. TI BiH je po ovom pitanju još ranije uputio kritiku donosiocima Zakona o sprečavanju sukoba interesa u RS, prema kojem tazbinsko srodstvo uopšte ne predstavlja zakonsku smetnju, dok je pak u Zakonu Federacije BiH tazbinsko srodstvo smetnja do drugog stepena, što bi ujedno trebalo da predstavlja minimalan standard za sva zakonska rješenja o sukobu interesa u BiH.

Predloženo rješenje zakona na nivou BiH nije odgovarajuće ni u kontekstu člana 9 nacrtu Zakona (Angažman bliskih srodnika), gdje se navodi da do sukoba interesa dolazi samo ako javni službenik i „bliski“ srodnici, koji žive u zajedničkom domaćinstvu, obavljaju

nespojive dužnosti iz člana 5 (javna preduzeća i agencije za privatizaciju) i člana 6 (privatna preduzeća) i prime poklon u ime javnog zvaničnika suprotno odredbama Zakona. Ovo praktično znači da oni koji nisu bliski srodnici (brat ili sestra) mogu da „u ime javnog zvaničnika“ prime poklon, kao i oni koji su „bliski srodnici“ (sin ili kćerka), a ne žive u zajedničkom domaćinstvu sa javnim zvaničnikom.

S obzirom na izuzetno visok nivo političke korupcije i efekta „zarobljene države“ u BiH, namjera zakonodavca bi trebala biti da se primjena Zakona proširi, a ne suzi, kako se to predviđa u odnosu na srodnike i u nekim drugim rješenjima u predloženom nacrtu Zakona. Nosiocima političke vlasti u zemlji Zakon treba što više onemogućiti da svoju poziciju koriste za postizanje ličnog cilja i ličnog profita, što u predloženom nacrtu Zakona nije uočljivo.

Članom 3 prijedloga Zakona izmijenjena je i definicija finansijskog interesa koji sada postaje „svaki interes koji javnom zvaničniku omogućava da primi novac u vrijednosti većoj od 10.000 KM godišnje (u postojećem Zakonu ova vrijednost je 1.000 KM godišnje), što je neopravdano visok iznos za koji ne postoji argumentacija da bude promijenjen u odnosu na postojeći iznos. Po istom principu je korigovana i definicija vlasničkog interesa, koji je sada limitiran vrijednošću od 50.000 KM, naspram postojećeg rješenja u kome je limit 10.000 KM. TI BiH smatra da ne postoji razlog za povećanje ovih iznosa i da postojeće zakonsko rješenje treba i dalje da ostane na snazi.

Član 4 stav 2 nacrta Zakona, prema kojem je predviđeno da „javni zvaničnik može biti član **u jednom** upravnom odboru ili nadzornom odboru ili skupštini javnog preduzeća, bez prava na naknadu“, je apsolutno nedopustivo rješenje, obzirom da omogućava direktan uticaj na donošenje odluka, lobiranje, trgovinu uticajem i slične pojave korištenja mogućnosti koje pruža javna funkcija za ostvarivanje ličnog, privatnog interesa javnih zvaničnika. TI BiH insistira na rješenju koje je sadržano u važećem Zakonu, prema kojem je „članstvo u upravnom odboru, nadzornom odboru, skupštini, upravi ili menadžmentu, ili u svojstvu ovlaštene osobe u javnom preduzeću, nespojivo sa javnim funkcijama“, **bez izuzetaka**. Pitanje koje ovdje jeste potrebno doraditi, vezano je za pojam „menadžment“ koji, iako ima široku upotrebu, nema odgovarajuću definiciju u pravnom okviru BiH.

Članom 4 stavom 5 prijedloga Zakona, produžen je i rok u kome javni zvaničnik mora podnijeti ostavku na svaku od nespojivih funkcija i poslova sa tri dana, koliko je u važećem Zakonu, na trideset dana. TI BiH uvažava stav da tri dana mogu predstavljati kratak rok sa aspekta pojedinih funkcija, ali isto tako smatra da je rok od trideset dana predug, imajući u vidu da se Zakon o sukobu interesa provodi u BiH već duži niz godina, zbog čega bi zvaničnici, još i prije preuzimanja javne funkcije trebali biti upoznati sa njegovim odredbama. TI BiH stoga predlaže četrnaest dana kao razuman rok za podnošenje ostavki na svaku od nespojivih funkcija.

U članu 5 stav 1 nacrta Zakona (Javna preduzeća i agencije za privatizaciju) je navedeno da javni zvaničnik ne može za vrijeme obavljanja funkcije i šest mjeseci nakon prestanka funkcije biti član uprave ili menadžmenta, niti biti u svojstvu ovlaštene osobe u javnom

preduzeću (osim gore navedenog izuzetka). Ovdje može doći do nelogičnosti u primjeni Zakona vezano za pojam „uprava“ u javnom preduzeću. Naime, prema Zakonu o javnim preduzećima Republike Srpske, postoje nadzorni odbor javnog preduzeća i uprava koju čine direktor i izvršni direktori. Ukoliko bi RS uskladila svoj Zakon o sprečavanju sukoba interesa i prihvatila predloženo rješenje, to bi otvorilo mogućnost za javnog zvaničnika da bude član nadzornog odbora u javnom preduzeću, što je, kako je već navedeno, nedopustivo, obzirom da formalno uvodi političku vlast u javna preduzeća.

Vezano za privatna preduzeća (član 6), prijedlogom Zakona ne samo da nije predviđeno uspostavljanje rigoroznijeg odnosa na relaciji javni zvaničnik - privatno preduzeće, obzirom da ove relacije predstavljaju najčešći izvor korupcije, već je naprotiv, liberalizovan angažman javnih zvaničnika u privatnim preduzećima, na način da se zakonska ograničenja i zabrane odnose, prema novom prijedlogu, samo na preduzeća koja su sklopila ugovor ili posluju sa organima vlasti koji se finansiraju iz budžeta, u iznosu većem od 30.000,00 KM na godišnjem nivou. U postojećem rješenju ova vrijednost je limitirana na 5.000,00 KM na godišnjem nivou i TI BiH ne nalazi razuman razlog da se ovaj iznos značajnije mjenja, kao značajna mjera prevencije korupcije.

I vremenski period iz člana 6 stav 1, za koji postoje ograničenja javnih zvaničnika u vršenju funkcija u privatnim preduzećima, u koja su organi vlasti ulagali kapital, prijedlogom Zakona je smanjen sa četiri na dvije godine, bez adekvatnog obrazloženja.

TI BiH predlaže da se u član 6 novog Zakona unesu odredbe prema uzoru na Republiku Hrvatsku, prema kojima dolaskom na javnu funkciju „javni zvaničnik“ svoje vlasničke i upravljačke udjele ili akcije u nekom privrednom društvu, za vrijeme trajanja mandata treba ili prodati (u slučaju vlasništva) ili svoje upravljačke nadležnosti prenijeti na nekog drugog člana društva ili na neko treće fizičko ili pravno lice izvan društva. Istina, u stavu 1 člana 6 prijedloga novog Zakona se govori o zabrani obavljanja dužnosti u privatnom preduzeću javnog zvaničnika za vrijeme vršenja dužnosti i godinu dana nakon prestanka dužnosti, ali samo u vidu zabrane članstva u skupštini, nadzornom odboru, upravi ili menadžmentu ili u svojstvu ovlaštene osobe, ali ne i u svojstvu **vlasnika** privatnog preduzeća.

Član 7 nacrtu Zakona preuzima postojeće rješenje da se javni zvaničnik, kada učestvuje u kolektivnom odlučivanju, mora uzdržati od glasanja i objasniti razloge zašto se uzdržao. Ovo rješenje se u praksi nije pokazalo efikasnim, što se može ilustrovati primjerom premijera Tuzlanskog kantona, čija je Vlada, uprkos uzdržavanju premijera od učestvovanja o odlučivanju u konkretnom slučaju, dodijelila određena sredstva preduzeću u vlasništvu premijerove supruge, kao i slučaju premijera RS, čiji je sin dobio kredit Investiciono-razvojne banke RS u iznosu 3.000.000 KM, uprkos činjenici da je premijer predsjednik kreditnog odbora navedene institucije (iako se Premijer RS uzdržao od glasanja u konkretnom slučaju, nije objasnio razloge izuzeća). Prema mišljenju TI BiH, u oba navedena slučaja postoji osnovana sumnja da je vršenje funkcija premijera kantona Tuzla i Republike Srpske omogućilo vršenje nepropisnog uticaja na odlučivanje Vlade Kantona, odnosno IRB RS. Stoga je TI BiH stava da član 7 nacrtu Zakona treba detaljnije razraditi, uzimajući u obzir vidljive manjkavosti ovakvih odredbi u praksi.

Član 8 stav 2 nacarta Zakona (Primanje ličnih usluga) prati logiku predloženog člana 6 i povećava limit u odnosu na postojeći Zakon, tako da javni zvaničnici ne mogu sklapati ugovore o pružanju ličnih usluga sa privatnim preduzećima koja posluju sa državom u iznosu preko 30.000,00 KM na godišnjem nivou (naspram važećih 5.000 KM). Kako je već prethodno objašnjeno, TI BiH ne podržava ovaj prijedlog, ne nalazeći razuman razlog za promjene važećih odredbi, kao značajnih mjera prevencije korupcije.

Član 9 (Angažman bliskih srodnika) definiše nespojivosti bliskih srodnika i povezuje ih sa članovima 5 (Javna preduzeća i agencije za privatizaciju) i 6 (Privatna preduzeća) prijedloga Zakona, dok su prema važećem Zakonu nespojivosti bliskih srodnika dosta šire i odnose se i na važeći član 4 (dakle sve nespojivosti za javne zvaničnike iz člana 4 primjenjuju se i na bliske srodnike), kao i na član 8 (pružanje ličnih usluga). TI BiH ne nalazi uporište za ovakvu „liberalizaciju“ angažmana bliskih srodnika u dosadašnjoj praksi primjene Zakona i smatra da važeći Zakon i po ovom pitanju značajno više doprinosi prevenciji korupcije u odnosu na prijedlog novog Zakona.

Član 11 (Primanje poklona) propisuje da vrijednost poklona iznad koje je javni zvaničnik primljeni poklon dužan prijaviti iznosi 200,00 KM, ali se odnosi na poklone primljene samo od jedne osobe u toku jedne godine. Prijedlog Zakona, međutim, ne sprečava javne zvaničnike da u toku jedne godine prime neograničeni broj poklona sa pojedinačnom vrijednošću neznatno nižom od propisanog limita, što nije u skladu sa principom onemogućavanja korištenja javne funkcije za sticanje lične dobiti i neosnovano bogaćenje javnih zvaničnika. Takođe, prema predloženom stavu 7 člana 11, ako neka druga osoba primi poklon u ime javnog zvaničnika a „ne zna“ za to, ne postoji smetnja da ovakvo primanje poklona bude u skladu sa zakonom, što takođe nije u skladu sa osnovnim principima djelovanja ovog Zakona. Ove primjedbe se ne odnose na protokolarne poklone definisane prijedlogom Zakona.

Drugo poglavlje nacarta Zakona (Otvorenost) predstavlja korak naprijed u odnosu na postojeći Zakon, jer nešto bolje uređuje pitanje ličnog finansijskog stanja javnih zvaničnika (član 13), kao i uspostavljanje registra prihoda i javnost podataka (član 15). U tom smislu se može tumačiti obaveza javnog zvaničnika (član 13 stav 4), da u roku od 30 dana po isteku roka od 6 mjeseci nakon prestanka javne funkcije, podnese CIK BiH izvještaj o svom ličnom finansijskom stanju, kakva ne postoji u postojećem Zakonu. Ako se pođe od činjenice da je javni zvaničnik dužan da podnese izvještaj na početku mandata za sebe i bliske srodnike koji žive u zajedničkom domaćinstvu (iako ostaje prethodno obrazložena primjedba vezana za bliske srodnike koji ne žive u zajedničkom domaćinstvu sa javnim zvaničnikom) i jednom godišnje u tekućoj godini (do 31.03.) za prošlu godinu, kao i da prijavi jednokratno uvećanje prihoda preko 30.000,00 KM, može se zaključiti da se prijedlogom novog Zakona stvaraju nešto bolje pretpostavke za kontrolu životnog standarda javnog zvaničnika, što je važan segment antikorupcijskog zakonodavstva. Iako i u ovom dijelu prijedloga Zakona postoji prostor za poboljšanje u vidu snižavanja navedenog limita od 30.000,00 KM, u svakom slučaju, ovo zakonsko rješenje predstavlja napredak u odnosu na postojeće.

Naročito problematičnim TI BiH smatra član 17 nacrtu Zakona (Opšte odredbe postupka), prema kojem predlagači Zakona dodjeljuju CIK BiH isključivo pravo da po službenoj dužnosti pokreće postupak (stav 1), dok je stavom 4 propisano da „**CIK može pokrenuti postupak i po prijavi trećeg lica, s tim što se ta prijava ne smatra zahtjevom za pokretanje postupka, a podnosilac prijave nije stranka u postupku.**“ Ovo stanovište TI BiH smatra apsolutno neprihvatljivim, tim prije imajući u vidu presudu Suda BiH u predmetu TI BiH versus Branković, kao i dosadašnju praksu CIK BiH da samoinicijativno donosi pravila koja se kose sa važećim zakonskim odredbama (odluka o obustavi primjene Zakona o sukobu interesa na entitete i Brčko distrikt BiH, početkom 2008. godine, kada entiteti još uvijek nisu imali svoje zakone o sukobu interesa, a što je protivno važećem Zakonu o sukobu interesa u institucijama BiH). Predložena odredba novog Zakona lišava sve druge zainteresovane strane, koje su podnijeli prijave CIK BiH, pravnog sredstva, odnosno mogućnosti žalbe i obraćanja Sudu BiH. TI BiH smatra da je ovakvo rješenje izuzetno opasno i da zainteresovane strane moraju imati pravni put do Apelacionog odjela Suda BiH. Podsjećamo da u svim odnosnim zakonima u regionu, kao i u važećem Zakonu u BiH, postoji pravo treće strane da pokrene prijavu o sukobu interesa, kao i obaveza organa za provođenje zakona da po osnovu takve prijave preduzmu odgovarajuće radnje, odnosno pokrenu postupak.

Član 18 nacrtu Zakona (Sankcije), je takođe veoma blagonaklon prema javnim zvaničnicima, dok nivo korupcije u zemlji i dosadašnji problemi u provođenju Zakona ukazuju na činjenicu da bi Zakon trebalo značajno pooštriti. Stavovi 1 i 2 uvode novčane kazne za lica koja se nađu u sukobu interesa.

Pored toga, u stavu 4 člana 18 je propisano da „Javni zvaničnik je dužan vratiti stvari, prava i imovinsku korist koju je stekao kršenjem odredbi ovog Zakona“. Ova bi odredba bila prihvatljiva kada bi uključivala i prestanak javne dužnosti zvaničnika, tokom čijeg obavljanja je i došlo do nelegalno stečene imovinske koristi. Međutim, u prijedlogu Zakona se uopšte ne govori o sankcijama vezanim za prestanak javne dužnosti, niti o zabrani kandidovanja na javnu dužnost u smislu ovog Zakona, u narednom periodu, a koje odredbe postoje u važećem Zakonu i bez kojih je svaki pokušaj sprečavanja sukoba interesa u Bosni i Hercegovini unaprijed osuđen na neuspjeh. Ovome u prilog govore dosadašnje poteškoće u implementaciji Zakona, kao i činjenica da oslanjanje isključivo na novčane kazne, posmatrano u srazmeri sa mogućnostima koje prijedlog Zakona daje javnim zvaničnicima za sticanje ogromne lične dobiti (kao što je u više navrata obrazloženo u prethodnom tekstu), predstavljaju tek simbolično zadovoljenje pravde, tačnije, o načelu pravičnosti se gotovo uopšte ne može govoriti. Elementarna je činjenica da situacija sukoba interesa, ukoliko se ne prevenira ili se neadekvatno sankcioniše, može dovesti do neosnovanog bogaćenja u vrijednosti i do nekoliko miliona konvertibilnih maraka tokom trajanja jednog mandata javnog zvaničnika, na primjer putem uticaja na dobijanje poslova javnih nabavki ili raspodjelu fondova investiciono-razvojnih banaka, dok najviša predviđena sankcija u prijedlogu Zakona iznosi tek 10.000 KM. Činjenica da je neko počinio prekršaj ovakvim je zakonskim rješenjem amnestirana zbog čega TI BiH najoštrije osuđuje novi prijedlog Zakona i najavljuje da će iskoristiti sve zakonski utemeljene mogućnosti koje mu stoje na raspolaganju, da onemogući usvajanje i primjenu ovakvog Zakona.

Član 19 prijedloga Zakona (Žalbeni postupak) preuzima rok za žalbe u trajanju od petnaest dana iz važećeg Zakona, što je nedovoljno vremena, imajući u vidu da su po pravilu u pitanju komplikovani slučajevi. Stoga bi rok za podnošenje žalbe trebalo produžiti na 30 dana.

U četvrtom poglavlju prijedloga novog Zakona (Prelazne i završne odredbe) daje se mogućnost entitetima i Brčko distriktu BiH da svojim zakonima o sprečavanju sukoba interesa ovlaste CIK za njihovo provođenje (član 22 stav 1), dok je stavom 2 predviđeno da tek u slučaju da Federacija BiH, Republika Srpska i Brčko distrikt BH ovlaste CIK da provodi njihove zakone, postoji njihova obaveza da svoje zakone usklade sa zakonom BiH.

Imajući u vidu postojeća zakonska i institucionalna rješenja, prema kojima Republika Srpska ima svoju komisiju - prvostepenu i drugostepenu, ona zasigurno neće ovlastiti CIK da provodi Zakon Republike Srpske. S druge strane, Federacija BiH i Brčko distrikt BiH bi, tek nakon usvajanja nacrtu Zakona u parlamentarnoj proceduri u Parlamentu BiH, trebalo da ponovo donesu odluku da CIK vrši implementaciju njihovih zakona, pa su, kako se dalje navodi u prijedlogu Zakona, dužni da svoje zakone o sukobu interesa usklade sa Zakonom Bosne i Hercegovine. Ako se odluče na tu varijantu, Federacija BiH i Brčko distrikt BiH treba da izmijene svoje zakone na način da iste usklade sa zakonom BiH i ponovo ovlaste CIK da vrši njihovu implementaciju. U toj situaciji bi u Bosni i Hercegovini postojala dva odvojena sistema koja regulišu pitanje sukoba interesa: jedan sistem na nivou BiH, Federacije BiH i Brčko distrikta, a drugi sistem, sa drugačijim zakonskim rješenjima i različitim organima za provođenje zakona, u Republici Srpskoj. Takođe, usklađivanje zakona Federacije BiH i Brčko distrikta BiH sa ovakvim prijedlogom Zakona značilo bi korak unazad, obzirom da prijedlog novog Zakona ne rješava gotovo nijedno problematično pitanje u postojećem Zakonu, već upravo suprotno, ohrabruje ova dva nivoa uprave da usvoje lošija zakonska rješenja.

Ukoliko se pak Federacija BiH ili Brčko distrikt BiH, zajedno ili pojedinačno odluče da sami implementiraju svoje zakone o sprečavanju sukoba interesa, mogla bi se pojaviti tri ili pak četiri sistema sa različitim zakonodavnim rješenjima i različitim organima za provođenje zakona.

Pored toga, nigdje se u prijedlogu novog Zakona adekvatno ne obrazlaže zašto je data ovakva mogućnost entitetima i Brčko distriktu BiH da ne moraju uskladiti svoje zakone sa zakonom BiH, čak i ako ne odluče da ih CIK implementira.

Članom 23 (Primjena Zakona na započete postupke) definisano je da će se postupci započeti prije stupanja na snagu ovog Zakona dovršiti u skladu sa odredbama ovog Zakona (a ne Zakona koji je bio na snazi u momentu pokretanja postupka, što je takođe legitimna pravna mogućnost). Iako ovo rješenje ima uporište u pravnom sistemu BiH, TI BiH ga smatra apsolutno neprihvatljivim, s obzirom na višestruko veći antikorupcioni značaj koji ima važeći u odnosu na predloženi novi Zakon. Pored toga, usvajanje ovakvog prijedloga značilo bi, na primjer, da svi postupci koji su bili inicirani od strane

pravnih i fizičkih osoba (zainteresovanih strana, uključujući i strane koje su pretrpjele direktnu štetu zbog nečijeg sukoba interesa) ne moraju biti završeni, jer prema prijedlogu Zakona, CIK BiH mora samo izreći mišljenje, a ne i pokrenuti postupak. Proizilazi da u slučaju da CIK BiH pogriješi prilikom izricanja mišljenja, oštećena strana nema mogućnost na zadovoljenje pravde. Dakle, ovaj prijedlog Zakona, kao što je već pomenuto, direktno diskriminiše potencijalno oštećene zainteresovane strane.

Imajući u vidu sve navedeno, Transparency International BiH ne podržava nacrt novog Zakona o sprečavanju sukoba interesa u institucijama Bosne i Hercegovine, obzirom da se radi o izuzetno liberalnom zakonu koji direktno stimuliše političku korupciju. TI BiH zahtijeva od nadležnih institucija znatno rigidniji pristup izradi novog zakonskog rješenja, ili zadržavanje na snazi postojećeg Zakona, koji, barem u formalnom smislu, značajno više doprinosi sprečavanju korupcije u zemlji.

Oktobar 2009.